

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

KALEVAGATAN 6 - HELSINGFORS 10
Telefon (växel) 642511 Postgiro 120817
Affärsbankerna Andelskassorna Sparbankerna konto 5041

Cirkulär nr 10/68

16.10.1968

Till de pensionsanstalter, som bedriver verksamhet enligt arbetspensionslagarna

Betr.: ändringar av arbetspensionslagarna,
som föreslås träda i kraft 1.1.1969

Regeringen har till riksdagen överlämnat en proposition med förslag till lagar angående ändring av APL och KAPL. Propositionens text bifogas. Ändringarnas ikraftträdande förutsätter naturligtvis att de godkänns av riksdagen ävensom att lagarna stadfästs och publiceras i författningssamlingen. Då emellertid ändringarna enligt förslaget skall träda i kraft den 1 januari 1969 och med hänsyn härtill förberedande åtgärder måste vidtas denna höst, har Pensionskyddscentralen funnit nödigt att redan nu utsända detta cirkulär till pensionsanstalterna. Bliir propositionen ändrad, meddelas härom särskilt. De ändringar de nya lagstadgandena föranleder i förordningar och andra verkställighetsbestämmelser tillkännages senare.

A. FÖRHÖJNING AV DE GAMLA ÅLDERSKLASSERNAS PENSIONER

Med lagändringen avses att höja sådana pensioner, vilka utbetalas till arbetstagare inom de äldsta åldersklasserna och vilka enligt de nuvarande stadgandena understiger en viss, målsatt nivå. Detta genomföres i APL genom att garantera ett särskilt minimibelopp för pensionen. I KAPL ändras de nuvarande stadgandena om åldersklassförhöjning så, att förhöjningarna medför en pension, som motsvarar APL-pensionens minimibelopp. Båda lagarnas nya stadganden gäller endast före 1.7.1919 födda arbetstagare. Senare födda arbetstagare kan näm-

ligen redan utan förhöjning för tid efter lagarnas ikraftträdande få en pension, som är på denna nivå.

1. APL-pensionens minimibelopp

Stadgandena om pensions minimibelopp ingår i den nya 5 a § APL. Enligt paragrafen utgör minimibeloppet, därest som till pension berättigande tjänstgöringstid skall räknas hela tiden från APL:s ikraftträdande, den 1.7.1962, tills 65 års ålder uppnås, beroende på arbetstagarens födelseår 16 - 22 % av den pensionsgrundande lönen. Minimibeloppets storlek påverkas inte av den omständigheten, huruvida som pensionsberättigande skall betraktas även tjänstgöringstid före APL:s ikraftträdande. Däremot inverkar den omständigheten, huruvida en del av tiden emellan APL:s ikraftträdande och dagen, då 65 års ålder uppnås, är en sådan tid, vilken enligt 6 § APL inte skall betraktas som pensionsberättigande. Då är pensionens minimibelopp samma proportionella del av fullt minimibelopp, som den till pension berättigande tjänstgöringstiden mellan APL:s ikraftträdande och dagen för uppnående av 65 års ålder utgör av hela tiden emellan APL:s ikraftträdande och 65-årsdagen. Vardera tidsperioden beräknas i fulla månader och även i övrigt med iakttagande av vad i 6 § APF stadgas.

Några exempel för att belysa det ovan sagda: Vi antar, att en arbetstagare är född 4.9.1901. Hans arbetsförhållande, som har begynt redan innan APL trädde i kraft, upphör då han blir arbetsoförmögen år 1965. Honom beviljas pension med full effekt med tillämpning av 6 § 3 mom. APL och enligt 7 § APL är den pensionsgrundande lönen 1 000 mk/mån. Då i detta fall som pensionsgrundande lön skall räknas hela tiden emellan APL:s ikraftträdande och dagen, då han fyller 65 år, är pensionens minimibelopp 20 % av lönen, således 200 mk/mån. - Om vi ändrar exemplet så, att arbetstagaren inte blivit arbetsoförmögen, utan lämnat sin anställning 20.11.1965 av annan orsak och utan att inträda i annat APL-arbetsförhållande, gäller det att beräkna, huru många fulla månader arbetsförhållandet fortgått efter APL:s ikraftträdande 1.7.1962 och hur många fulla månader ingår i tiden mellan APL:s ikraftträdande och dagen, då han fyller 65 år. Förstnämnda tidsperiod omfattar 40 månader och den andra 50. Pensionens minimibelopp är sålunda 40/50 delar av 200 mk, d. v. s. 160 mk/mån.

I det föregående har varit fråga om fall, där arbetstagare efter APL:s ikraftträdande stått endast i ett APL-arbetsförhållande. Har han stått i två eller flere arbetsförhållanden, antingen samtidigt eller efter varandra, beräknas skilt för sig minimibeloppet av den på varje arbetsförhållande grundade delpen-

sionen och summan av de sålunda erhållna beloppen betraktas som hela APL-pensionens minimibelopp.

Vi antar, att den i föregående exempel nämnda arbetstagaren, som är född 4.9.1901, under APL:s giltighetstid stått i två APL-arbetsförhållanden. Den ena har börjat redan innan APL trädde i kraft och upphört 30.11.1962, den andra har börjat 1.12.1962 och upphört 30.9.1966. I vardera må den indexrättade pensionsgrundande lönen vara 1 000 mk/mån. Tiden mellan APL:s ikraftträdande och dagen då han fyllde 65 år omfattar såsom vi redan konstaterade 50 fulla månader. Det första arbetsförhållandet har efter APL:s ikraftträdande fortgått fem månader och den på detta arbetsförhållande grundade delpensionens minimibelopp är således $5/50$ delar av 200 mk eller 20 mk/mån. Det senare arbetsförhållandet har före 65 års ålder fortgått 45 månader och minimipensionen för detta arbetsförhållande är således $45/50$ delar av 200 mk = 180 mk/mån. Hela APL-minimibeloppet är sålunda 20 mk + 180 mk = 200 mk/mån.

2. Förhöjning av APL-pension till minimibeloppet

De nya bestämmelserna innebär inte, att varje till ifrågavarande åldersklasser hörande arbetstagares APL-pension borde höjas. Det skall göras endast, om summan av alla arbetstagarens på APL-arbetsförhållanden grundade, enligt 5 § 1 mom. APL beräknade delpensioner understiger minimibeloppet. Minimibeloppet och den totalpension, som bildas på grund av alla arbetstagarens APL-arbetsförhållanden, skall jämföras med varandra, även till den del de har bestått innan APL trädde i kraft. Vid jämförelsen beaktas totalpensionen sådan den är beräknad enligt 5, 6 och 7 §§ APL, dock så, att en eventuell uppskovsprocent enligt 5 § 2 mom. APL utelämnas. Vid jämförelsen beaktas inte en sådan del av arbetspension, som är grundad på KAPL-arbete.

Utvisar jämförelsen, att pensionens minimibelopp är större, skall den enligt 5 § 1 mom. APL beräknade totalpensionen höjas till minimibeloppet. Beträffande den sålunda höjda pensionen skall i fortsättningen förfaras på samma sätt som man eljest skulle förfarit beträffande enligt 5 § 1 mom. APL beräknad pension. D.v.s. till den förhöjda pensionen lägges eventuell uppskovsförhöjning enligt 5 § 2 mom. APL, därefter beräknas arbetslöshetstillägg enligt 7 b § APL (för detta redogöres nedan) och till slut granskas huruvida pensionen jämte förhöjningarna och tilläggen ävensom eventuella KAPL-andelar skall minskas på grund av samordningen enligt 8 § APL.

3. KAPL-pensionens förhöjningskoefficient

I KAPL har 5 § 1 mom. ändrats så, att de tidigare stadgandena om förhöjningsprocent, som gällde de äldsta åldersklasserna, ersatts med nya stadganden om förhöjningskoefficient. Den nya förhöjningskoefficienten beräknas sålunda, att det i 5 a § APL avsedda, av arbetstagarens födelseår beroende procentbeloppet, 16 - 22 %, multipliceras med talet 12 och produkten divideras med antalet av de månader, som ingår i tiden mellan KAPL:s ikraftträdande, 1.7.1962, och sista dagen i den månad, då arbetstagaren fyller 65 år.

Förhöjningskoefficienten för den i våra tidigare exempel nämnda, 4.9.1901 födda arbetstagarens KAPL-pension är följande: $\frac{12 \cdot 20}{51}$. Observeras bör, att vid bestämmandet av nämnaren beaktas alltid även den månad, då arbetstagaren fyller 65 år. Till denna del avviker KAPL:s stadganden från motsvarande stadganden i APL, enligt vilka månaden, då 65 års ålder uppnås, i allmänhet inte beaktas.

4. Bestämmandet av KAPL-pensions storlek, då ålderspension framskjuts

Till KAPL har fogats en ny 5 a §, enligt vilken KAPL-förtjänster vid bestämmande av ålderspensions storlek beaktas endast till utgången av den kalendermånad, under vilken arbetstagaren fyller 65 år. Begynner ålderspension senare än från början av den kalendermånad, som närmast följer efter det arbetstagaren fyllt 65 år, höjes pensionen enligt vad i 5 § 2 mom. APL stadgas. Liksom i APL beräknas denna uppskovsförhöjning till den på grund av åldersklassen höjda pensionen. APL:s och KAPL:s uppskovsförhöjningar motsvarar varandra även i det avseendet, att ingendera beaktas vid bestämmande av familjepensions storlek.

5. Före år 1904 födda personers KAPL-pensioner

Enligt de hittillsvarande stadgandena i KAPL beaktas vid bestämmandet av pensionens storlek även sådana KAPL-förtjänster, som erhållits efter uppnådd pensionsålder, men innan KAPL-pensionen begynt. Då för de äldsta åldersklassernas pensioner dessutom avsevärda förhöjningsprocenter har varit stadgade, har KAPL-pensionen för en sådan arbetstagare, som fortsatt att arbeta länge efter pensionsåldern, kunnat stiga till större belopp än vad man kommer till vid tillämpning av de nya stadgandena i 5 § 1 mom. och 5 a § KAPL. För att de nya stadgandena inte skall leda till en försämring av en redan upp-

nådd förmån, stadgas i 3 mom. av KAPL-ändringarnas ikraftträdelsestadgande, att på pension för arbetstagare, som är född före år 1904 och således uppnått pensionsåldern innan ändringen trädde i kraft, tillämpas de tidigare stadgandena, ifall pensionen därigenom blir större. Härvid ökas naturligtvis inte enligt de gamla stadgandena beräknad pension med i 5 a § KAPL stadgad uppskovförhöjning.

Då man i de ovannämnda fallen har att jämföra med varandra enligt de gamla och enligt de nya stadgandena beräknade KAPL-pensioner, skulle det medföra svårigheter att i efterhand konstatera, huru mycket av summan till KAPL-pensioner berättigande löner förtjänats under tiden efter den kalendermånad, då pensionsåldern uppnåddes. Med avseende på underlättande stadgas i 4 mom. av KAPL-ändringarnas ikraftträdelsestadgande, att arbetstagaren till utgången av den kalendermånad då han fyllt 65 år anses ha förtjänat en så stor del av den till pension berättigande lönen som tiden från den 1.7.1962 till kalendermånaden efter pensionsålderns uppnående utgör av tiden emellan den 1.7.1962 och ålderspensionens begynnelsepunkt. Detta stadgande skall tillämpas endast ifall ålderspensionen eller ålderspension, som ligger till grund för familjepension, beviljats redan före ändringarnas ikraftträdande, 1.1.1969. Beviljas en sådan pension först under år 1969, skall, även om pensionen skulle utbetalas retroaktivt för tid, som löpt före ändringens ikraftträdande, med tillhjälp av registerutdrag och annan utredning konstateras, vilken del av den till pension berättigande lönen faktiskt förtjänats efter utgången av den månad då pensionsåldern uppnåddes.

6. Ikraftträdandet av stadgandena om förhöjning av de gamla åldersklassernas pensioner

De nya stadgandena träder i kraft 1.1.1969. De nya bestämmelserna i såväl 5 a § APL som 5 § 1 mom. och 5 a § KAPL tillämpas även på pensioner, som grundar sig på tidigare inträffande pensionsfall, om de även annars skulle utbetalas för tid efter ändringens ikraftträdande. Sistnämnda förbehåll avser närmast, att granskning av tidigare pension inte skall förrättas, ifall

- a) pensionen redan har utbetalats som engångsbelopp;
- b) arbetstagaren i stället för pension har valt i 5 § lagen om socialhjälp avsett underhåll av sin arbetsgivare;

- c) arbetstagaren har i stället för KAPL-pension valt statspension, eller
- d) ifrågavarande KAPL-pension har inte utbetalats på grund av dess ringa belopp.

B. BEAKTANDE AV ARBETSLÖSHETSTID

I APL:s och KAPL:s nuvarande stadganden beaktas inte, att arbetslöshet inverkar nedsättande på pensionsskyddets nivå. För att moderera detta missförhållande föreslås en sådan ändring, att till båda lagarnas pensioner införes ett särskilt arbetslöshetstillägg. Detta innebär, att pension under arbetslöshets-tid, som skall beaktas, tillväxer någorlunda i samma takt, som i medeltal enligt APL och KAPL varit fallet under den aktiva tiden. Med de nya stadgan-dena eftersträvas även att förhindra, att arbetstagares rätt till invalidpension med full effekt kan bli avbruten medan han är arbetslös.

Gemensamt för alla de nya stadgandena om beaktande av arbetslöshet är det, att endast den tid beaktas, för vilken arbetstagare erhållit dagunderstöd av riksomfattande arbetslöshetskassa. Sådan arbetslöshets-tid, för vilken till arbetstagare erlägges ersättning enligt lagen om arbetslöshetsersättning beaktas inte, ej heller tid, för vilken arbetstagare inte alls får understöd eller ersätt-ning.

1. Arbetslöshetstillägg

Stadgandena om arbetslöshetstillägg ingår i APL:s nya 7 b §. Stadgan-dena är gemensamma för APL och KAPL. Enligt dessa stadganden skall pen-sion, som beräknats enligt 5 - 7 §§ APL och 5 - 7 §§ KAPL höjas med arbets-löshetstillägg ifall arbetstagaren sedan arbetsförhållandet avbrutits erhållit dag-understöd från arbetslöshetskassa. Med förutsättningen, att arbetsförhållandet avbrutits, avses, att dagunderstöd, som utbetalats medan arbetstagare är tvångs-permitterad eller i arbete med förkortad arbetsvecka eller förkortad arbetsdag, inte medför rätt till arbetslöshetstillägg. Till arbetslöshetstillägg berättigar inte heller dagunderstöd, som utbetalats för tid före början av det kalenderår då arbetstagaren fyllt 23 år, samt inte heller dagunderstöd, som utbetalats för det år, då pensionsfallet inträffade och för nästföregående kalenderår. Av tredje momentet i APL-ändringarnas ikraftträdelsestadgande framgår, att för tid före

1.1.1967 erlagt dagunderstöd inte beaktas vid bestämmandet av arbetslöshets-tillägg.

Vid beräkning av arbetslöshetstillägg bestämmes först antalet arbetslöshetsmånader. Det fås genom att addera antalet dagar, för vilka arbetstagaren fått till arbetslöshetstillägg berättigande dagunderstöd och sedan dividera denna summa med 30. Eventuell divisionsrest bortlämnas härvid.

Arbetslöshetstillägg bestämmes genom att multiplicera beloppet av den pension, som skall höjas, med antalet arbetslöshetsmånader och dividera produkten med det tal, som erhålles då från antalet arbetslöshetsmånader subtraheras antalet av de fulla månader, som ingår i tiden från dagen då arbetstagaren fyllde 23 år, dock tidigast från ikraftträdandet av APL och KAPL, den 1.7.1962, till 65 års ålder.

Såsom ovan i punkt A.2 konstaterats, lägges beräknat arbetslöshets-tillägg till pension före samordning enligt 8 § APL.

2. I 7 § KAPL avsedd lön för kommande tid

Vid beviljande enligt 7 § 1 mom. KAPL av invalidpension med full effekt räknas som pensionsberättigande även den lön arbetstagaren skulle förtjänat från invaliditetens inträde tills han uppnått pensionsåldern. Härvid förutsättes arbetstagaren årligen förtjäna samma belopp som det, för vilket i medeltal erlagts KAPL-premie under försäkringsåren efter det arbetstagaren fyllt 18 år. Om beräkandet av detta medelbelopp finns stadganden också i 6 § KAPF. Nu kompletteras stadgandena sålunda, att ifall arbetstagare, sedan han fyllt 18 år, under annat försäkringsår än pensionsfallsåret eller näst föregående kalenderår efter avbrott av arbetsförhållandet fått dagunderstöd från arbetslöshetskassa, beaktas vid medelbeloppets beräkning inte den del av året, för vilken han erhöll sådant understöd.

Vid tillämpningen av ovannämnda nya stadganden beaktas i motsats till vad som är fallet vid beräkning av arbetslöshetstillägg även de dagunderstöd, som hänför sig till tiden från uppnåendet av 18 års ålder till utgången av det kalenderår, då arbetstagaren fyller 22 år. Stadgandena avviker från varandra även såtillvida, att vid beräkandet av ovan avsedda medeltal beaktas endast under försäkringsåren erhållna dagunderstöd. Med försäkringsår avses sådant kalenderår, under vilket arbetstagare efter att ha fyllt 18 år i KAPL-arbeten

förtjänat det i 5 § 1 mom. KAPL avsedda minimibeloppet, i detta nu 1 200 mark om året.

Liksom på arbetslöshetsstillägg inverkar endast efter år 1966 erhållna dagunderstöd på beräkandet av sagda medelbelopp.

3. Bevarandet av invalidpensionskydd med full effekt

Enligt 6 § 3 mom. APL beviljas invalidpension med full effekt, ifall invaliditet inträtt innan ett år förflutit från arbetsförhållandets upphörande. Stadgandet ändras så, att invalidpension med full effekt beviljas ehuru ett år redan förflutit från arbetsförhållandets upphörande, ifall genom uppgift av arbetstagare eller förmånstagare blir utrett, att invaliditeten börjat innan från arbetsförhållandets upphörande förflutit 360 sådana dagar, för vilka arbetstagaren icke erhållit dagunderstöd från arbetslöshetskassa.

Motsvarande ändras 7 § 1 mom. KAPL sålunda, att invalidpension med full effekt beviljas, ehuru arbetstagaren under ett och ett halvt år omedelbart innan insjuknandet inte i KAPL-arbeten skulle ha förtjänat det i detta lagrum avsedda beloppet, numera 1 200 rak, ifall genom uppgift av arbetstagare eller förmånstagare blir utrett, att arbetstagaren i KAPL-arbeten förtjänat detta belopp under 540 dagar, vilka omedelbart föregick insjuknandet, och för vilka han icke erhållit dagunderstöd från arbetslöshetskassa.

Till grund för dessa nya stadganden i båda lagarna ligger tanken, att mellankommande arbetslöshetsunderstödstid förlänger den tid, under vilken invalidpensionstrygghet med full effekt är i kraft. Formuleringen "utredes det på grund av uppgift av arbetstagare eller förmånstagare" är densamma som i 7 § 2 mom. APL. Betydelsen av denna formulering beröres ännu nedan i punkt B.4. Ytterligare må konstateras, att APL- och KAPL-ändringarnas ikraftträdelsestadganden inte utgör hinder för att i detta sammanhang beakta även sådant dagunderstöd, som hänför sig till tiden före år 1967. Då emellertid de nya stadgandena i 6 § 3 mom. APL och 7 § 1 mom. KAPL kan tillämpas endast på pensionsfall, som inträffat efter ikraftträdandet, är det endast vid beviljande av KAPL-pension möjligt, att för år 1966 eller tidigare erlagda dagunderstöd behöver utredas.

4. Utredande av dagunderstöd, som inverkar på pension

Arbetslöshetskassorna uppger årligen till Pensionskyddscentralen för hur många dagar de under föregående kalenderår utbetalat dagunderstöd till arbetstagare efter det han fyllt 18 år. Kassorna uppger inte dagunderstöd till den del de utbetalats medan arbetstagare är tvångspermitterad, i arbete med förkortad arbetsvecka eller i deltidarbete. Uppgifterna antecknas i Pensionskyddscentralens arbetsförhållanderregister.

Vid beräkning av arbetslöshetsstillägg och i 7 § 1 mom. KAPL avsedd lön för kommande tid beaktas inte dagunderstöd, som utbetalats för det år, då pensionsfallet inträffade, inte heller för nästföregående kalenderår. Dagunderstöd, som hänför sig till tidigare år, är då pensionsansökan behandlas redan antecknade i arbetsförhållanderregistret. Pensionsanstalten får sålunda uppgift om dem medelst registerutdrag.

Däremot har de dagunderstöd, om vilka uppgift kan behövas för att avgöra huruvida arbetstagare har rätt till invalidpension med full effekt, i allmänhet erlagts för tid, som omedelbart föregått pensionsfallet och framgår då pensionsansökan behandlas ännu inte av arbetsförhållanderregistret. Därför förutsätts i 6 § 3 mom. APL och i 7 § 1 mom. KAPL, att dagunderstöden blir utredda genom uppgift från arbetstagaren eller förmånstagaren. Enligt planerna intas i pensionsansökningsblanketten en fråga till pensionssökanden, där uppgift begäres om den arbetslöshetskassa, till vars krets arbetstagaren senast hört. Ger pensionssökanden ett sakenligt svar på frågan, har han fullgjort sin uppgiftsskyldighet och det ankommer då på pensionsanstalten att införskaffa ännu erforderliga uppgifter från arbetslöshetskassan.

5. Täckandet av kostnaderna för beaktande av arbetslöshetstid

För täckandet av det ansvar och de kostnader beaktandet av arbetslöshetstid förorsakar skall enligt den nya 12 a § APL Centralkassan för arbetslöshetskassorna årligen till Pensionskyddscentralen erlagga en försäkringspremie, som beräknas enligt ett av social- och hälsovårdsministeriet fastställt procenttal av de stödavgifter centralkassan erlagt. De influtna medlen gottgörs pensionsanstalterna av Pensionskyddscentralen enligt grunder, som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Pensionskyddscentralen återkommer till saken då sagda grunder blivit fastställda.

6. Ikraftträdandet av stadgandena om beaktande av arbetslöshetstid

Stadgandena om beaktande av arbetslöshetstid tillämpas endast på de pensionsfall, som inträffar efter ändringarnas ikraftträdande 1.1.1969.

C. ÄNDRING AV APL:S TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Enligt gällande stadganden förutsätter tillämpning av KAPL på arbetsförhållande, dels att arbetstagaren arbetar inom en bransch, som hör till KAPL:s krets och dels, att arbetsförhållandet icke är avsett att vara bestående och fortgå året runt. I KAPL ändras 1 § så, att lagens tillämpning i allmänhet inte mera är beroende av arbetsförhållandets varaktiga eller kortvariga natur, utan på arbetsförhållandet tillämpas KAPL, ifall arbetet utförs inom en till KAPL:s krets hörande arbetsbransch.

Härvid skall dock från KAPL:s tillämpningsområde uteslutas sådana arbetstagare, vilkas arbetsförhållanden i allmänhet är av varaktig natur och för vilka även hittills nästan utan undantag anordnats pensionskydd enligt APL. Detta gäller framför allt funktionärer, vilka enligt de nya stadgandena i KAPL samtliga blir utom KAPL:s krets. Vid utförda undersökningar har även konstaterats, att arbetstagarna i rör- och elektricitetsbranschen i allmänhet står i arbetsförhållanden, som är i samma mån varaktiga som arbetsförhållandena inom typiska APL-branscher. Rör- och elektricitetsarbetare kan i allmänhet höra till KAPL:s tillämpningsområde endast i fall de arbetar i en bransch, som hör till KAPL:s krets, närmast i byggnadsbranschen. Enligt de nya stadgandena blir sådana rör- och elektricitetsarbetare utom KAPL:s krets ifall de är anställda vid annat företag än byggnadsrörelse.

De nya stadgandena avser inte att ändra den gräns, som för närvarande är uppdragen emellan KAPL och den offentliga sektorns pensionssystem. Därför stadgas i 1 § 2 mom. KAPL, att lagen inte skall tillämpas på arbetstagare i arbetsförhållande, som är avsett att vara bestående och fortgå året runt och vilken på grund av sitt arbetsförhållande äger rätt till pension enligt annan lag än APL eller KAPL eller enligt förordning eller pensionsstadga.

I 10 § 1 mom. KAPL, som gäller arbetsgivares skyldighet att erlagga försäkringspremie, har gjorts ändringar med hänsyn till lagens förändrade tillämpningsområde.

Ovan nämnda nya stadganden tillämpas på de arbetsförhållanden, som begynner efter ändringarnas ikraftträdande 1.1.1969. Däremot skall enligt 2 mom. i KAPL-ändringarnas ikraftträdelsestadgande på arbetsförhållanden, som begynt tidigare och fortgår vid ikraftträdandet tillämpas 1 § 2 mom. och 10 § 1 mom. KAPL i deras nuvarande lydelse. Härifrån stadgas dock det undantaget, att ifall arbetsförhållande, som tidigare varit avsett att vara kortvarigt, efter ändringarnas ikraftträdande ändras så, att det blir bestående och avsett att fortgå året runt, tillämpas på arbetsförhållandet därefter de nya stadgandena. Detta innebär i allmänhet, att arbetsförhållandet förblir inom KAPL:s krets, men funktionär liksom även sådan arbetstagare i rör- eller elektricitetsbranschen, som är anställd hos annat företag än byggnadsrörelse övergår, såvida övriga förutsättningar föreligger till APL:s krets.

Pensionskyddscentralen meddelar senare närmare anvisningar rörande tillämpningsområdet för KAPL enligt de nya stadgandena.

D. ÖVRIGA ÄNDRINGAR

Ytterligare är att nämna, att 13 och 17 §§ APL ändras ävensom att 8 § KAPL upphävs. Ändringen av 13 § APL gäller Pensionskyddscentralens kreditförsäkringsverksamhet. Enligt de nya bestämmelserna förutsätter Pensionskyddscentralens skyldighet att bevilja kreditförsäkring och hålla den i kraft förutsätter, att för kreditförsäkringsbelopp, till den del det överstiger av social- och hälsovårdsministeriet fastställt gränsbelopp, vid anfordran ställes kontrastämpling. Paragrafens nya 6 moment innehåller en sanktionsbestämmelse för den händelsen, att den stadgade kreditförsäkringsskyldigheten försummas.

Till 17 § APL har tillagts en bestämmelse rörande arbetslöshetskassornas uppgiftsskyldighet.

Enligt nu gällande 8 § KAPL erlägges pension icke, om den understiger ett visst minimibelopp, för närvarande 7,50 mark i månaden. Då detta stadgande upphävs räknat från 1.1.1969, kan man ifråga om utbetalning av små KAPL-pensioner övergå till samma system med utbetalning i ett för allt som det, vilket tillämpats på små APL-pensioner.

E. AV ÄNDRINGARNA PÅKALLADE FÖRBEREDANDE ÅTGÄRDER, SOM SKALL VIDTAGAS I ÅR

Då de nya stadgandena i 5 a § APL ävensom i 5 § 1 mom. och 5 a § KAPL skall tillämpas även på de pensioner, som begynt innan ändringarna trädde i kraft, bör pensionsanstalterna granska beloppen av de pensioner, som skall utbetalas till före den 1.7.1919 födda arbetstagare. Likaså skall granskas, huruvida lagändringen föranleder förhöjning av familjepensioner, som skall erläggas efter sådana arbetstagare. Har samordning enligt 8 § APL redan tidigare inverkat minskande på pensionens belopp, är det klart, att pensionen inte skall höjas med anledning av lagändringen. I fråga om övriga pensionsfall skall pensionerna däremot beräknas enligt de nya stadgandena och om dessa medför högre pension än förut, skall förhöjningen av pensionen utgå räknat från den 1.1.1969. Skyndsamheten med granskningen av pensionerna ökas av den omständigheten, att uppgifter om de med anledning av lagändringarna förhöjda pensionernas nya belopp, såsom nedan under punkt E.4 förklaras, borde fås insända till Folkpensionsanstalten och sjukförsäkringsmyndigheterna redan i början av inkommande december.

1. Registerutdrag, som skall insändas till pensionsanstalterna

För att underlätta granskningen av de gamla åldersklassernas pensioner sänder Pensionsskyddscentralen vid månadskiftet oktober-november till pensionsanstalterna registerutdrag om alla de före den 1.7.1919 födda pensionstagare, beträffande vilka pensionsfallskort inkommit till Pensionskyddscentralen senast den 11.10.1968 och vilkas pension fortsätter inkommande år. Har pensionsfallskort inkommit till Pensionskyddscentralen senare än 11.10.1968, sändes ifrågasvarande registerutdrag inte automatiskt, men kan erhållas på skild begäran. Mall till registerutdrag bifogas.

2. Samordning

I början av detta kapital konstaterades, att åldersklassförhöjningarna inte leder till ändring av beviljad pensions belopp, om samordning enligt 8 § APL tidigare inverkat nedsättande på pensionen. Har däremot tidigare samordning inte lett till nedsättning av pensionens belopp, och förhöjes pensionen nu

i anledning av lagändringen, frågar man sig, huruvida ny samordning skall förrättas i samband med justeringen av pensionens belopp. Stadgandena i 8 a § APL förutsätter inte ny samordning i ett dylikt fall. Däremot skall den tidigare samordningen justeras, m.a.o. skall man förfara som om lagen för åldersklassförhöjningarnas del i sin nya lydelse hade varit i kraft redan då den tidigare samordningen förrättades. Med justeringen syftas till, att den förhöjda pensionen och de övriga pensioner, vilka skulle beaktas vid den tidigare samordningen, totalt inte överskrider den i 8 § APL avsedda samordningsgränsen.

Justeringen av samordningen kan utföras så, att den i den senaste samordningen tillämpade samordningsgränsen höjes i motsvarighet till ändringen i löneindex. Härefter adderas till den i anledning av lagförändringen förhöjda pensionen enligt APL och KAPL beloppen av eventuella andra pensioner, livräntor och fortgående ersättningar, i övrigt sådana de var vid den föregående samordningen men justerade med APL-index. Eventuell överskjutande del avdrages från den av lagändringen föranledda förhöjningen av pensionen.

3. Anmälan till pensionsfallsregistret

Beträffande varje pension, vars belopp ändras genom lagändringen, skall pensionsanstalten på normalt sätt insända pensionsfallskort. För ändamålet införs nya kortblanketter, som pensionsanstalterna kan beställa från Pensionsskyddscentralen. De nya blanketterna består av 4 delar och av dessa insänds 3 delar till Pensionskyddscentralen. Då en del pensionsanstalter planerat att förfärdiga anmälningarna om pensionsfall med tillhjälp av datamaskin, har Pensionskyddscentralen låtit trycka en fortsättningsblankett för ålders- och invalidpensionsfall. Denna blankett lämpar sig endast för maskinell databehandling. Den kan beställas från Pensionskyddscentralen.

I de fall, där pensions belopp förändras genom lagändringen, skall i pensionsfallskortets ruta 92, anmärkningar, som förklaring antecknas ordet "lagändring".

Anvisningarna för ifyllande av pensionsfallskort förblir oförändrade, utom i ett avseende. I rutan 65, beviljandets grund ("Bev. gr.") ändras den första koden sålunda, att därav framgår, huruvida pensionens APL-del beviljats

till minimibelopp. Som kod används siffran

- 1 om pensionen beviljats med tillämpning av villkoren för det senaste arbetsförhållandets pensionsskydd och huruvida i pensionen eventuellt ingående APL-del beviljats enligt 5 § 1 mom. APL; (Beträffande invalidpension utvisar denna anteckning tillika att pensionen beviljats med full effekt enligt 6 § 3 mom. APL eller 7 § 1 mom. KAPL.)
- 2 om pensionen beviljats med tillämpning av enbart villkoren för fribrev och i pensionen eventuellt ingående APL-del beviljats enligt 5 § 1 mom. APL;
- 3 såsom kod 1, men APL-delen är beviljad enligt 5 a § APL;
- 4 såsom kod 2, men APL-delen är beviljad enligt 5 a § APL.

Överensstämmer pensionen helt med KAPL, används koderna 1 eller 2 och dessutom koden A, vilken alltid används, då i pensionen ingår KAPL-del.

Ovanstående nya anvisningar gäller tillsvidare. Det är troligt, att de måste kompletteras vid årsskiftet med hänsyn till de arbetslöshetstillägg, som skall beviljas efter lagändringarnas ikraftträdande.

4. Utbetalningen av förhöjning på grund av lagändringen

Vid förhöjning av invalidpension skall stadgandena i 4 § 3 mom. APL och 27 § sjukförsäkringslagen beaktas. Härav följer, att utbetalningen av förhöjning enligt lagändringen av redan beviljad invalidpension inte får börja innan sjukförsäkringsmyndigheterna beretts tillfälle att göra motsvarande ändringar av sjukdagpenningens belopp. Förfarandet är detsamma som vid beviljande av invalidpension (se Pensionsskyddscentralens cirkulär nr 4/67). Tidpunkten, då utbetalningen av förhöjningen begynner bestämmas sålunda enligt följande regel:

Ifall pensionsfallskortet insändes	begynner utbetalningen
den 1 - 15 i månaden	den 1 i följande månad
den 16 - 31 i månaden	den 15 i följande månad.

Pensionsförhöjning för tid före ovan angivna begynnelse-tidpunkt utbetalas först sedan från sjukförsäkringsmyndigheterna erhållits uppgift om för samma tid, för samma sjukdom utbetald sjukdagpenning. Till den del sjukdagpenning

täcker förhöjningen, erlægges denna för tiden före utbetalningens begynnelsestidpunkt till sjukförsäkringsfonden. Det ovan sagda gäller utbetalningen av förhöjning, som föranleds av lagändringen. Beträffande övriga delar skall utbetalningen av tidigare beviljad, indexförhöjd pension fortsättas utan avbrott.

Till förekommande av ovannämnda omgångar så, att förhöjningarna kan utbetalas till pensionstagarna omedelbart efter lagändringarnas ikraftträdande borde pensionsanstalterna eftersträva att redan i detta skede, ehuru de nya lagarna ännu inte är utfärdade, förrätta de av lagändringarna påkallade granskningarna och tillse att pensionsfallskorten inkommer till Pensionsskyddscentralen till mitten av inkommande december, helst redan i början av december. Detta gäller särskilt invalidpensionerna, men det vore önskvärt, att även pensionsfallskorten för övriga pensioner insänds i god tid före innevarande års utgång. Fås pensionsfallskorten frambefordrade senast den 15.12.1968, behöver utbetalningen av invalidpensions förhöjning inte uppskjutas, utan då kan även förhöjningen utbetalas till pensionstagaren omedelbart efter lagändringarnas ikraftträdande. I pensionsfallskortet skall naturligtvis pensionens nya belopp uppges i enlighet med löneindex för nästa år. Uppgift om det nya löneindexet torde erhållas i början av inkommande november.

Måste utbetalningen av invalidpensions förhöjning av ovan anförda orsaker uppskjutas, bör om pensionens förhöjning och dess utbetalning givas beslut med besväransvisning i sedvanlig ordning. I övriga fall kan beslut givas, ifall pensionstagaren så önskar. Härvid skall pensionsanstalten emellertid dra försorg om, att åtminstone de pensionstagare, vilkas pension i anledning av lagändringen förhöjes, blir underrättade om, att pensionens belopp blir förändrat och om orsaken därtill. Samtidigt skall meddelas, att pensionstagaren på begäran erhåller sådant beslut om pensionsbeloppets justering, över vilket han kan anföra besvär.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Markku Kaikkonen

Heimer Sundberg

Bilagor

1. Kopia av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar angående ändring av APL och KAPL
2. mall över registerutdrag jämte förklaringar

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar angående ändring av lagen om pension för arbetstagare och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Vid utvecklandet av arbetspensionssystemet bör den främsta uppgiften anses vara att höja de pensioner, som på grund av särskilda omständigheter stannat på en lägre nivå än vad som uppställts som allmän målsättning. En sådan särskild omständighet härleder sig därav, att man vid stiftandet av lagen om pension för arbetstagare (APL) inte såsom till pension berättigande kunde beakta de arbetsförhållanden, som upphört före den dag lagen gavs, dvs. före den 8 juli 1961. En till de äldsta åldersklasserna hörande arbetstagare, som kort innan lagen gavs bytt arbetsplats, har för den skull kunnat erhålla en avsevärt lägre pension än en arbetstagare i samma ålder och med lika lång tjänstgöring, vars arbetsförhållande fortgått utan avbrott. En annan särskild omständighet, som medfört nedsatt pension och som speciellt har förekommit inom tillämpningsområdet för lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (KAPL), är arbetslösheten. Enligt arbetspensionslagarnas nuvarande stadganden tillväxer i allmänhet ingen pension under arbetslöshetstiden och arbetslösheten kan även på annat sätt försvaga pensionskyddet. För avhjälpan av dessa bristfälligheter föreslås, att APL och KAPL ändras sålunda, att pensionerna för arbetstagare i de äldsta åldersklasserna höjs till en viss miniminivå och att den arbetslöshetstid, för vilken arbetstagare erhåller dagunderstöd i enlighet med lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor, inte inverkar försämrande på pensionskyddet. Dessa reformer har förutsatts i ett av arbetsmarknadsorganisationerna ingånget avtal beträffande sociala regleringar, som ansluter sig till kollektivavtalsuppgörelserna för år 1969.

De nya stadgandena om pensionens minimibelopp föreslås intagna i 5 a § APL. Enligt denna skulle pensionen beroende på arbetstagarens födelseår höjas till 16—22 procent av lönen. Ändringen skulle närmast medföra förhöjning av de pensioner, vilka på grund av kortvarigheten av det pensionsberät-

tigande arbetsförhållandet före APL:s ikraftträdande annars skulle stanna på en lägre nivå än minimibeloppet. En förutsättning härför vore dock, att arbetstagaren efter APL:s ikraftträdande oavbrutet stått i till pension berättigande arbetsförhållande till dess han uppnått 65 års ålder eller därförinnan har inträffat invalidpensions- eller familjepensionsfall. Om i denna tidsperiod ingår avbrott, under vilka arbetstagaren inte stått i arbetsförhållande, som lyder under lagen, skulle pensionens minimibelopp vara i motsvarande mån mindre. Stadgandet skulle beröra enbart före den 1 juli 1919 födda arbetstagare, emedan yngre arbetstagare redan enligt nu gällande stadganden för tiden från APL:s ikraftträdande intjänar en pension, som åtminstone når upp till den ovan avsedda miniminivån.

De nuvarande stadgandena i 5 § 1 mom. KAPL beträffande förhöjning av pensionerna för de äldsta åldersklasserna föreslås ändrade sålunda, att pensionen enligt KAPL skulle tillväxa i samma grad som enligt 5 a § APL. Ändringen skulle i allmänhet medföra en förhöjning av KAPL-pensionen för arbetstagarna i de ifrågakvarande åldersklasserna.

Huvudstadgandena om beaktande av arbetslöshetstiden föreslås intagna i en ny 7 b § i APL. Enligt denna skulle till arbetspensionen fogas ett särskilt arbetslöshetstillägg, om arbetstagaren under det kalenderår, då han fyllt 23 år, eller därefter före ingången av det kalenderår, som omedelbart föregår pensionsfallet, efter det arbetsförhållandet avbrutits erhållit dagunderstöd i enlighet med lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor. Arbetslöshetstillägget skulle stå i samma proportion till den pension som skall förhöjas, som tiden, för vilken arbetstagaren erhållit dagunderstöd, står till den tid, som återstår av tiden från det arbetstagaren uppnått 23 års ålder till det han fyller 65 år. Detta skulle innebära, att pensionen under arbetslöshetsunderstödstiden skulle tillväxa i

ungefär samma takt som den i medeltal gjort på basen av arbetsförhållandena under hela den aktiva tiden.

Förenämnda stadganden om arbetslöshets-tillägg skulle även tillämpas på pensioner, som utgår enligt KAPL, varför en hänvisning till 7 b § APL föreslås införd i 1 § KAPL. Dessutom skulle till stadgandena i 7 § 1 mom. KAPL om beräkning av den lön, som en arbetsförmögen arbetstagare förut-sätts förtjäna från arbetsförmågans inträde till uppnåendet av pensionsåldern, fogas ett särskilt stadgande om beaktande av arbets-löshetstid.

När invalidpension beviljas, beaktas i all-mänhet såsom till pension berättigande tjänstgöringstid även tiden från invalidite-tens början till uppnåendet av pensionsål-dern. Förutsättning för erhållande av dylik full invalidpension är enligt 6 § 3 mom. APL, att invaliditeten inträtt innan ett år förflutit från det arbetsförhållandet upp-hörde. För att en mellankommande arbets-löshetsperiod inte måtte försämra arbetsta-garens möjligheter att utfå full invalidpen-sion, föreslås att stadgandet ändras på så sätt, att nämnda pension skulle beviljas fastän ett år redan förflutit från det arbetsförhål-landet upphörde, om det utredes, att från ar-betsförhållandets upphörande till invalidite-tens inträde icke förflutit 360 sådana dagar, för vilka arbetstagaren inte erhållit dagun-derstöd av arbetslöshetskassa. Motsvarande stadgande i 7 § 1 mom. KAPL föreslås även ändrat enligt samma princip.

För beaktande av arbetslösheten borde de riksomfattande arbetslöshetskassorna till ve-derbörande register inom arbetspensionssyste-met lämna erforderliga uppgifter om erlagda dagunderstöd. Med tanke på detta borde stad-gandena i 17 § 1 mom. APL om anmälnings-skyldighet på motsvarande sätt ändras.

De kostnader, som skulle åsamkas arbets-pensionssystemet genom att arbetslösheten beaktas, skulle täckas medelst en försäkrings-premie, som skulle erläggas av centralkas-san för arbetslöshetskassorna, vilken finan-sieras av arbetsgivarna. Stadgandena härom föreslås intagna i en ny 12 a § i APL. Pre-miens storlek skulle fastställas av social- och hälsovårdsministeriet. För att spara in verk-ställighetskostnader borde premien bestäm-mas schematiskt såsom ett visst procenttal av totalbeloppet av de stödaggifter centralkas-

san utbetalat varje år. Detta procenttal borde fastställas enligt en på statistiska un-dersökningar baserad uppskattning på så sätt, att resultatet i det närmaste skulle vara detsamma som om man särskilt skulle ha utrett de lönesummor, som motsvarar de pensionsgrundande arbetslöshetsunderstöden, och för dessa skulle ha indrivits sedvanlig pensionsförsäkringspremie.

Enligt 13 § 3 mom. APL bör de i samma paragraf avsedda kreditförsäkringarna upp-tagas i pensionsskyddscentralen, såvida inte social- och hälsovårdsministeriet gett till-stånd till, att de regleras på annat sätt, och pensionsskyddscentralen är skyldig bevilja sådan försäkring. Kreditförsäkringsbeloppen ökar dock i sådan omfattning, att de inte alltid kan på ett betryggande sätt tagas i sin helhet på pensionsskyddscentralens ansvar. För den skull föreslås stadgandena så änd-rade, att pensionsskyddscentralen kan kräva att kreditförsäkringstagaren ställer sådan sä-kerhet, att kreditförsäkringens ansvar be-gränsas till ett av social- och hälsovårdsmi-nisteriet fastställt maximibelopp, vilket be-stäms enligt trygghetssynpunkter. Samtidigt föreslås att till denna paragraf fogas ett stadgande därom, att social- och hälso-vårdsministeriet kan skrida till åtgärder för upplösande av pensionskassa eller pensions-stiftelse, om stadgad kreditförsäkringsskyl-dighet icke vederbörligen fullgjorts.

KAPL tillämpas på de branscher, inom vilka kortvariga arbetsförhållanden är så all-männa, att en betydande del av branschens arbetstagare enligt APL-stadgandena skulle stanna utanför pensionsskyddet. Enligt nu gällande lag har man inom KAPL-bran-scherna strävat till att genomföra en sådan indelning, att endast den del av branschens arbetstagare, vars arbetsförhållanden förmo-das bli kortvariga, är underställda KAPL, medan övriga arbetstagare underlyder APL. Detta har förverkligats genom stadgandet om, att ifall arbetsförhållandet är avsett att vara bestående och att fortgå året runt, skall arbetstagare försäkras enligt APL, fastän han arbetar inom en i KAPL avsedd bransch. I praktiken har arbetsgivaren således varit tvungen att inom de i KAPL avsedda bran-scherna indela arbetstagarna, som för övrigt kan utföra samma slags arbete, i två grupper enligt arbetsförhållandets karaktär. För att underlätta tillämpningen av pensionslagarna

föreslås, att anlita det av arbetsförhållandets karaktär på sagda sätt såsom ett särskiljande kännetecken i allmänhet måtte frångås, och att i lag eller i förordning uttryckligen skulle stadgas, att arbetena inom vissa branscher alltid skall falla under KAPL, medan övriga branschers arbetstagare skulle lyda under APL eller i specialfall under något annat pensionssystem. Som sådana KAPL-branscher lämpar sig med obetydliga justeringar de branscher, som för närvarande finns upptagna i KAPL och i förordningen om dess tillämpning. Undantagna skulle dock vara funktionärer samt alla hos andra än byggnadsfirmor anställda rör- och elarbetare, vilkas arbetsförhållanden i allmänhet till sin karaktär är på samma sätt långvariga som övriga APL underlydande arbetsförhållanden. KAPL skulle inte heller efter ändringen omfatta sådana personer i bestående arbets- eller tjänsteförhållande, som äger rätt till pension enligt statens, kommunernas eller kyrkans pensionsystem. I stadgandena rörande försäkringspremien i 10 § 1 mom. KAPL föreslås en korrigerig, som motsvarar ovannämnda ändring.

För närvarande innehåller APL och KAPL olika stadganden därom, hur pensionen beräknas, ifall arbetstagaren ålderspensioneras senare än från början av den månad, som följer efter uppnåendet av pensionsåldern. För att uppnå enhetlighet föreslås, att i KAPL intas en ny 5 a §, enligt vilken på KAPL-pensionerna i detta avseende skulle tillämpas samma principer som enligt APL.

En annan olikhet mellan arbetspensionslagarna har föranletts av stadgandet i 8 § KAPL, enligt vilket pension inte utbetalas, om den inte når upp till en viss miniminivå i detta, nu 7,50 mark i månaden. Även i detta avseende borde man sträva till ett likadant förfarande som inom APL-systemet, där små pensioner kan betalas som engångsbelopp. För den skull föreslås, att 8 § KAPL måtte upphävas. Om erläggande av pension som engångsbelopp skulle stadgas genom förordning.

De nya stadgandena föreslås att träda i kraft den 1 januari 1969. Dock skulle de nya stadgandena rörande tillämpningsområdet för KAPL endast tillämpas på arbetsförhållanden, som börjar eller förändras till be-

stående efter lagens ikraftträdande. Stadgandena i 5 a § APL samt 5 § 1 mom. och 5 a § KAPL om pensionens belopp skulle tillämpas även på de pensioner, som utbetalas när stadgandena träder i kraft. Emedan sagda stadganden i KAPL i vissa fall kunde leda till en minskning av redan intjänad ålderspension, borde på pensionerna för de arbetstagare, vilka uppnått 65 års ålder innan ändringarna trätt i kraft, tillämpas de tidigare stadgandena i KAPL, om pensionen därigenom blir större. För att underlätta en korrigerig av de pensioner, som tidigare beviljats enligt KAPL, föreslås ett stadgande om, att arbetstagaren skall anses ha intjänat den pensionsberättigande lönen i jämn takt under hela tiden från det KAPL trädde i kraft till det ålderspension börjat utgå. Dagunderstöd, som arbetslöshetskassorna utbetalat före år 1967, skulle icke beaktas såsom pensionsgrundande enligt APL och KAPL. För tydlighetens skull borde i ikraftträdelsestadgandet för ändringarna i APL ytterligare intagas stadganden därom, huru redan gällande frivilliga pensionsregleringar kan anpassas så, att de belopp, som förutsättes av minimivillkoren i lagen och som genom ändringarna förhöjes, blir beaktade. Tidigare uppkommet pensionskydd kunde enligt anvisningar av social- och hälsovårdsministeriet infogas i pensionerna enligt lagens minimivillkor, dock så, att inte arbetstagarens pensionskydd som helhet skulle minska.

De föreslagna ändringarna skulle förhöja de pensioner, som under år 1969 skall utbetalas enligt APL, med cirka 8 milj. mark. Under de följande åren skulle förhöjningens belopp öka, så, att det år 1970 skulle vara uppskattningsvis 11 milj. mark och år 1975 22 milj. mark. För täckandet av kostnaderna beräknas, att till försäkringspremierna enligt APL erfordras från början av år 1969 ett tillägg, som utgör cirka 0.1 procent av de pensionsgrundande lönerna. Senare skulle detta belopp öka till 0.2 procent av lönerna.

KAPL-pensionernas belopp beräknas under år 1969 öka med 4 milj. mark. År 1970 skulle ökningen vara 5 milj. mark och år 1975 8 milj. mark. För täckandet av kostnaderna måste försäkringspremieprocenten enligt KAPL från början av år 1970 höjas med en halv procentenhet.

Med stöd av vad ovan anförts förelägges Riksdagen till antagande följande lagförslag:

Lag

angående ändring av lagen om pension för arbetstagare.

I enlighet med Riksdagens beslut ändras 6 § 3 mom., 13 § och 17 § 1 mom. lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61), av dessa lagrum 6 § 3 mom. sådant det lyder i lagen den 30 december 1965 (707/65) och 13 § sådan den delvis ändrad lyder i lagen den 22 november 1963 (525/63), samt fogas till lagen nya 5 a, 7 b och 12 a §§ som följer:

5 a §.

Är beloppet av på denna lag underställda arbetsförhållanden grundad, i enlighet med 5 § 1 mom. beräknad pension till arbetstagare, som är född före den 1 juli 1919, mindre än i denna paragraf avsett minimibelopp, förhöjes det att motsvara minimibeloppet.

Pensionens minimibelopp utgör, om såsom till pension berättigande tjänstgöringstid skall räknas tiden från och med den 1 juli 1962 tills arbetstagaren uppnår 65 års ålder, följande procenttal av den pensionsgrundande lönen:

Födelseår	Pension i procent av lönen
1897	16
1898	17
1899	18
1900	19
1901	20
1902	21
1903—1919	22

Skall såsom till pension berättigande tjänstgöringstid icke räknas hela den i 2 mom. nämnda tiden, utgör pensionens minimibelopp proportionellt lika stor del av minimibeloppet enligt 2 mom. som antalet fulla tjänstgöringsmånader efter den 1 juli 1962 utgör av det i förenämnda hela tjänstgöringstid ingående antalet fulla månader.

Har arbetstagare under i 2 mom. nämnda tid stått i flere denna lag underställda arbetsförhållanden, beräknas det i 2 och 3 mom. avsedda beloppet särskilt för ettvarrt av dem och såsom pensionens minimibelopp anses summan av dessa belopp.

Social- och hälsovårdsministeriet må utfärda närmare bestämmelser angående beanses summan av dessa belopp.

6 §.

Har invaliditet inträtt innan ett år förflutit från arbetsförhållandets upphörande, räk-

nas vid fastställandet av invalidpension på grund av detta arbetsförhållande såsom till pension berättigande tid även tiden mellan invaliditetens början och uppnåendet av pensionsåldern. På samma sätt förfares, om det på grund av uppgift av arbetstagare eller förmånstagare utredes, att från arbetsförhållandets upphörande till invaliditetens början förflutit färre än 360 sådana dagar, för vilka arbetstagaren icke erhållit dagunderstöd i enlighet med lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor.

7 b §.

Har arbetstagare, efter det arbetsförhållandet avbrutits, erhållit dagunderstöd i enlighet med lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor, förhöjes pensionen med arbetslöshetstillägg. Dagunderstöd, som erlagts för tiden före början av det kalenderår, under vilket arbetstagaren fyllt 23 år, samt för det år under vilket pensionsfallet inträffat, och för det föregående kalenderåret, berättigar likväl icke till arbetslöshetstillägg.

Arbetslöshetstillägget uträknas genom att multiplicera pensionens belopp med antalet arbetslöshetsmånader och dividera produkten med det tal, som erhålles genom att subtrahera antalet arbetslöshetsmånader från antalet sådana fulla månader, som ingå i tiden från det arbetstagaren fyllt 23 år, likväl tidigast från och med den 1 juli 1962, tills han uppnått 65 års ålder. Arbetslöshetsmånaderna bestämmas såsom fulla månader på basen av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka arbetstagaren erhållit understöd, som i enlighet med 1 mom. berättigar till arbetslöshetstillägg, och genom att räkna 30 dagar i månaden.

12 a §.

För täckande av det ansvar och de kostnader, som beaktandet av arbetslöshetstid förorsakar i denna lag och i lagen om pen-

sion för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden avsedda pensionsanstalter skall den i lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor avsedda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom tid, som bestämmes av social- och hälsovårdsministeriet, årligen till pensionsskyddscentralen erlægga en försäkringspremie, som beräknas enligt ett av social- och hälsovårdsministeriet fastställt procenttal av de stödavgifter centralkassan erlagt. Detta procenttal skall fastställas så, att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter samma belopp, som skulle erhållas, om för löner, som motsvara i 7 b § avsedda arbetslöshetsunderstöd, skulle erläggas en mot medelpremien enligt denna lag svarande premie.

De medel, som i enlighet med 1 mom. erhållits i försäkringspremier, gottgör pensionsskyddscentralen pensionsanstalterna enligt grunder, som på framställning av pensionsskyddscentralen fastställas av social- och hälsovårdsministeriet.

13 §.

Social- och hälsovårdsministeriet äger rätt att fastställa den del av pensionsförsäkringspremien, som arbetsgivaren skall bekosta, till ett lägre belopp än vad i lagarna om försäkringsbolag och understödskassor är stadgat, under förutsättning, att till säkerhet för den brist, som sålunda uppkommer i premie- och ersättningsreserven, premiekreditförsäkring upptages. Dylik kreditförsäkring skall även upptagas till säkerhet för den ansvarsbrist, som ansluter sig till pensionsstiftelsens i enlighet med denna lag försigående verksamhet.

Säkerheten för i denna lag förutsatt pensionskassas och pensionsstiftelsens placeringar och fordringar skall utgöras av placeringskreditförsäkring.

Premie- och placeringskreditförsäkring skola upptagas i pensionsskyddscentralen, såframt ej social- och hälsovårdsministeriet medgivit, att de regleras på annat sätt. Pensionsskyddscentralen är skyldig att bevilja och hålla i kraft sådan försäkring, likväl under förutsättning, att för kreditförsäkringsbeloppet, till den del det överstiger av social- och hälsovårdsministeriet på förslag av pensionsskyddscentralen fastställt gränobelopp, vid anfordran ställes i 47 § 1 mom. lagen

om försäkringsbolag avsedd eller av pensionsskyddscentralen godkänd annan säkerhet.

Utgör i 2 mom. avsedd placeringskreditförsäkring säkerhet för försäkringsbolags eller pensionskassas placering eller fordring, må den utan hinder av vad med stöd av lagen om försäkringsbolag eller lagen om understödskassor är stadgat innefattas i täckningen för premie- och ersättningsreserven.

Det ansvar, som uppkommer av pensionsskyddscentralens kreditförsäkringsverksamhet, bokföres såsom försäkringsfond bestående av premiereserv och ersättningsreserv. Beträffande sagda reserver skall i tillämpliga delar iakttagas, vad i lagen om försäkringsbolag om sådana reserver är stadgat.

Är för pensionskassa eller pensionsstiftelse i denna paragraf avsedd kreditförsäkring icke i kraft eller ställes vid anfordran icke i 3 mom. avsedd säkerhet, äger social- och hälsovårdsministeriet rätt att skrida till åtgärder för kassans eller stiftelsens upplösning.

17 §.

Arbetsgivare är skyldig att till pensionsanstalt, pensionsskyddscentralen och i denna lag avsedd besvärmyndighet lämna alla uppgifter, som äro av nöden för verkställigheten av denna lag, och sagda anstalter äga rätt att i arbetsgivarens böcker granska uppgifternas riktighet. Insänder icke arbetsgivare dessa uppgifter, må den premie, som skall påföras honom, fastställas enligt uppskattning. Vad ovan stadgats om arbetsgivare, gäller i tillämpliga delar även i lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor avsedd arbetslöshetskassa.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969.

Likväl tillämpas stadgandena i 5 a § på pensioner som grundar sig på före lagens ikraftträdande inträffade pensionsfall, om pensionerna även annars skulle utbetalas för tid efter lagens ikraftträdande.

Vid tillämpning av stadgandena i 7 b § beaktas, om av stadgandena icke annat följer, dagunderstöd, som erlagts för tid efter år 1966.

Har arbetsgivare innan denna lag trädde i kraft för sina arbetstagare anordnat pen-

sionsskydd, där pensionen är till beloppet större än pensionen enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare, må utan hinder av vad annorstädes i lag är stadgat, genom ändring av villkoren för ifrågakörande försäkring eller stadgarna för pensionskassa eller pensionsstiftelse, från det tidigare pensionsskyddet göras ett avdrag motsvarande pensionsförhöjningarna enligt denna lag under förutsättning, att pensions-

skyddet som helhet icke kan anses ha minskats till sitt penningvärde. Härvid må medel, som frigöres från det tidigare pensions-systemet, i enlighet med av social- och hälsovårdsministeriet utfärdade anvisningar användas för finansiering av det i lagen om pension för arbetstagare avsedda pensions-skyddet. Social- och hälsovårdsministeriet må även i övrigt utfärda närmare anvisningar rörande tillämpningen av detta moment.

Lag

angående ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

I enlighet med Riksdagens beslut upphäves 8 § lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), ändras lagens 1 § 1 och 2 mom., 5 § 1 mom., 7 § 1 mom. och 10 § 1 mom., av dessa lagrum 1 § 1 mom. och 5 § 1 mom. sådana de lyder i lagen den 16 december 1966 (640/66), och 7 § 1 mom. sådant det lyder i lagen den 30 december 1965 (708/65), samt fogas till lagen en ny 5 a § som följer:

1 §.

För arbetstagare, som är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på fartyg i inrikesfart eller, försåvitt därom genom förordning stadgas, arbetar inom annat sådant område, som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt åt sådan arbetstagarers anhöriga familjepensionsskydd i enlighet med denna lag. Såframt i denna lag icke annorlunda stadgas, gäller i övrigt i tillämpliga delar vad i 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3, 5 och 6 mom., 4 a §, 4 b §, 7 a §, 7 b §, 8—10 §§, 12 §, 13 § 3 mom., 14 §, 16—18 §§ och 19 a—23 §§ lagen om pension för arbetstagare är stadgat.

Denna lag gäller likväl icke funktionär, ej heller sådan arbetstagarare i arbetsförhållande avsett att vara bestående och att fortgå året runt, vilken på grund av sitt arbetsförhållande äger rätt till i 1 § 1 mom.

3 eller 4 punkten lagen om pension för arbetstagarare avsedd pension med stöd av annan än denna lag eller med stöd av förordning eller pensionsstadga. Denna lag gäller ej heller arbetstagarare i rör- eller elektricitetsbranschen, om han är anställd hos annat företag än byggnadsrörelse.

5 §.

Ålders- och invalidpensionens årliga belopp utgör en procent av det sammanlagda beloppet av de jämlikt 9 § lagen om pension för arbetstagarare justerade löner, som arbetstagararen förtjänat efter det han fyllt 23 år och på grundvalen av vilka försäkringspremie erlagts i enlighet med denna lag. Har arbetstagarare under något kalenderår i arbeten, som avses i denna lag, förtjänat mindre än 800 mark, tages under sådant år förtjänad lön likväl icke i beaktande såsom grund för pension. Ej heller beaktas lön, som arbetstagarare uppburit, medan han erhållit enligt denna lag utgående ålders- eller invalidpension. Är arbetstagarare född före den 1 juli 1919, höjes pensionen genom

att multiplicera den med det tal, som erhålles, då det i 5 a § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare stadgade procenttalet, multiplicerat med talet 12, divideras med antalet månader, som ingå i tiden från början av juli 1962 till utgången av den kalendermånad, under vilken arbetstagaren fyller 65 år. Social- och hälsovårdsministeriet må utfärda närmare bestämmelser angående beräkningen av ovan avsedd förhöjning.

5 a §.

Begynner ålderspension senare än från början av den kalendermånad, som närmast följer efter det arbetstagaren fyllt 65 år, utbetalas i pension det belopp, som arbetstagaren skulle hava varit berättigad till, om han börjat åtnjuta pension från sagda tidpunkt, förhöjt beröende på tiden för framskjutandet av pensionen på sätt i 5 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare stadgas. Nämda förhöjning tages likväl icke i beaktande vid beräkning av familjepensions belopp.

7 §.

Har till invalidpension berättigad arbetstagare, efter det han fyllt 18 år, i arbete, som avses i denna lag, förtjänat minst 800 mark under en tid av ett och ett halvt år omedelbart före den tidpunkt, då han drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada, som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten, eller utredes det på grund av uppgift av arbetstagare eller förmånstagare, att arbetstagaren efter det han fyllt 18 år i arbete, som avses i denna lag, förtjänat sagda minimibelopp närmast före ovan avsedda tidpunkt under 540 sådana dagar, för vilka han icke erhållit dagunderstöd i enlighet med lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor, beaktas såsom pensionsgrundande även den lön, som han hade förtjänat från invaliditetens början till dess han uppnått pensionsåldern. Det årliga beloppet av denna lön förutsättes uppgå till samma i enlighet med 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp i mark, för vilket på grund av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt erlagts försäkringspremie i enlighet med denna lag under de kalenderår, under vilka han i arbeten, som avses i 1 § 1 mom., efter det han fyllt 18 år förtjä-

nat minst 800 mark, eller, om han under inget kalenderår förtjänat minst detta belopp, till samma som nämnda gränobelopp. Vid beräkning av ovan avsedda belopp i mark, för vilket i genomsnitt erlagts försäkringspremie, beaktas icke tid, för vilken arbetstagaren före början av det kalenderår, som omedelbart föregått pensionsfallet, efter det arbetsförhållandet avbrutits, erhållit dagunderstöd i enlighet med lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor. Angående beräkningen av beloppet i mark stadgas närmare genom förordning.

10 §.

Arbetsgivare är skyldig att erlagga försäkringspremie, som på framställning av vederbörande arbetspensionskassa eller i 2 § avsedd annan pensionsanstalt fastställs av social- och hälsovårdsministeriet för alla arbetsgivare på samma område till samma procenttal av de löner, som arbetsgivaren utbetalat till sina i arbetsförhållande stående arbetstagare på arbetsområde, som hör till denna lags tillämpningsområde. Härvid beaktas likväl icke lön, som utbetalats till funktionär eller till annan i 1 § 2 mom. eller i 3 § avsedd arbetstagare

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969.

På arbetsförhållande, som begynt före denna lags ikraftträdande, tillämpas likväl 1 § 2 mom. och 10 § 1 mom. sådana de lydde före denna lags ikraftträdande. Ändras arbetsförhållande senare till att vara bestående och fortgå året runt, tillämpas på sagda arbetsförhållande därefter 1 § 2 mom. och 10 § 1 mom. i denna lag.

Stadgandena i 5 § 1 mom. och 5 a § tillämpas även på pensioner grundade på pensionsfall som inträffat före lagens ikraftträdande, om pensionerna även annars skulle utbetalas för tid efter lagens ikraftträdande. På pension till arbetstagare, som är född före år 1904, tillämpas likväl i stället för sagda stadganden 5 § 1 mom. sådant det lydde före denna lags ikraftträdande, om pensionen härigenom blir större.

Har ålderspension, som beviljats före denna lags ikraftträdande, begynt eller skulle ålderspension, som ligger till grund för före denna lags ikraftträdande beviljad familjepension, hava begynt senare än från början av kalendermånaden närmast efter den, under vilken arbetstagaren fyllt 65 år, anses vid tillämpningen av stadgandena i 5 § 1 mom. och 5 a § arbetstagaren hava förtjänat före sistnämnda tidpunkt en stor del av den till pension berättigande lönen som tiden från den 1 juli 1962 till början av den kalendermånad, som följer efter uppnåendet av 65 års ålder, utgör av tiden från den 1 juli

1962 till ålderspensionens begynnelse-tidpunkt.

Vid beräkning av det i 7 § 1 mom. avsedda beloppet i mark, för vilket i genomsnitt erlagts försäkringspremie, samt vid tillämpning av stadgandena i 7 b § lagen om pension för arbetstagare beaktas, om av stadgandena icke annat följer, dagunderstöd, som erlagts för tid efter år 1966.

Vid tillämpning av denna lag anses de i 5 § 1 mom. och 7 § 1 mom. stadgade gränobeloppen i mark motsvara den allmänna lönenivån år 1962.

Helsingfors den   oktober 1968.

Republikens President

Social- och hälsovårdsminister

UTDRAG UR ARBETSFÖRHÅLLANDEREGISTER, SOM SKALL SÄNDAS TILL
PENSIONSANSTALTERNA

Härmed följer mall till pensionsregisterutdrag för pensionsanstalterna, i den form utdragen sänds till pensionsanstalterna. De delar, som avviker från den tidigare registermallen, har i redogörelsen för exemplen inramats för att åskådliggöra ändringarna.

Beträffande APL gäller ändringarna endast de arbetsförhållanden, som upphört efter den 30.6.1962 och för vilka skall beräknas minimibelopp enligt 5 a § APL. Sagda minimibelopp uppges omedelbart under den grundskyddet motsvarande in-tjänade pensionen (i exemplet's första arbetsförhållande är minimibeloppet, i motsvarighet till index 1965, 12,39 mk/mån.). Minimibeloppets förmånsslag är koden M. På samma rad uppges även den tidigast 1.7.1962 beräknade, till pension berättigande tjänstgöringstiden (i första arbetsförhållandet 5 mån.).

För jämförelse med varandra av pensionerna enligt 5 § 1 mom. APL och pensionerna i dess 5 a § meddelas i utdrag även för avslutade arbetsförhållanden de grundskyddet motsvarande, på 5 § 1 mom. APL grundade pensionernas summa 152,96 mk/mån.) ävensom minimibeloppet enligt 5 a § 4 mom. APL (170,74 mk/mån.), båda motsvarande index för det år, då registret körs. Tillika uppges också den i 5 a § 2 mom. APL avsedda tiden från 1.7.1962 till 65 års ålder (71 mån.).

Den i 5 § KAPL angivna pensionsprocenten uppges på platsen för det tidigare procenttalet. Beträffande före 1.7.1919 född arbetstagare uppges detta procenttal som ett brutet tal ($264/72$) där täljaren är produkten av det i 5 a § APL nämnda, av födelseåret beroende procenttalet multiplicerat med talet 12 och nämnaren tiden från den 1.7.1962 till utgången av den kalendermånad, då arbetstagaren fyller 65 år.

Senare uppges medelst registerutdrag även de för olika år registrerade arbetslöshetsunderstödsdagarna ävensom de kassor, som utbetalat understöd. På grund av understödsdagarna beräknas och utsättes i utdraget den o.k. arbetslöshets-tilläggsprocenten, med vars tillhjälp det i 7 b § APL stadgade arbetslöshets-tillägget bestämmes.

REKISTERIOTE
Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteristä
REGISTERUTDRAG ur Pensionskydds-
centralens register över arbetsförhållanden

Orteen pyydetty
 eläkelaitos
 Pensionsanstalt som
 begärt utdraget

10

Tiedustelu
 n:o
 Förfrågan
 nr

Orteen
 antamispäivä
 Datum för
 utdraget

011168

Eläketurvakeskuksen
 merkintöitä
 Pensionskyddscentralens
 anteckningar

N0468-105103- 2N 2*P310*

Sivu
 n:o
 Sld.
 nr

1

TE:n:o - AP-nr

Sukunimi ja etunimet - Släktnamn och förnamnen

Edellinen sukunimi - Föregående släktnamn

Syntymäkuunsa - Födelsekommun

170603-011X MEIKÄLÄINEN MATTI JUHANI

HELSINKI

Eläkejärjestely n:o LEL-viite Pensionsordning nr KAPL-hänvisning	Työnantajan nimi/Huomautuksia Arbetsgivarens namn/Anmärkningar	Jako/LEL-kri- sis	Alkamis- päivämäärä Begynnelses- datum	Päätymis- päivämäärä LEL-palkan maksukautta Sjuktidatum KAPL-löne- bet.månad	Palk./Työehtoi- den	Indeksi- luku Index- tal	Eläkepalkka/kk LEL-ansio Pensionslön/mån mk	Ansaittu eläke/kk Injäntad pension/mån mk	Rahastoitu eläke/kk Fonderad pension/mån mk	Tu- tuus- luokitus	Eläke- laitos Pensions- anstalt	Eläke- kk:t LEL-% Pensions- månader KAPL-%	Riis- kassa Räskassa	Pensi- on- säiden Pensions- säden	Erityis- tieto Specialuppte- tt
70190-2J	KOMMANDIITTIYHTIÖ	1	030168	280668	1	165	800 00	7 23 12 39	0	A	70190	5 5	5	65	
44-139V	TEOLLISUUSYHTIÖ	1	100264	281167	1	152	750 00	61 03 104 58 10 19	0	A	44	45 45	65	65	
46-2937D	KULJETUSLIIKE	1	110648	090264	1	130	600 00	62 62 35 32	0	A	46	103 19	65	65	
GRUNDSKYDDETS FRIBREV TOTALT. INTJ.PENSION		152,96	MINIMIBELOPP		170,74	INDEX		165	- APL5A 2 MOM.		TID	71	MÄN		
0668-813202	RAKENNUSLIIKE			0568	55	165	1121 43			A	95	264	72		
0468-511287	OSKEYHTIÖ			0368	31	165	597 11			A	93				
	LEL-ANSIOT YHTEENSÄ VUODELTA 1964	04			53	116	2208 05			A	95				
	RAKENNUSALA						1507 02			A	93				
	METSÄALA						701 03			A					
LOPPU															